

Rastplatser och utflyktsmål i Lomsjö

Lomsjö bybor har under åren byggt rastplatser och skärmskydd vid vackra platser inom byns mark. Här visas de olika platserna med historik om respektive plats om det har funnits tidigare bebyggelse där eller i omgivningen.

Rentjärn

x:y 7119374 : 1557130, vägvisning från Bobergsvägen

Skyddet ligger vid Rentjärn efter skoterleden från Åsele.

Vedförrådet är välfyllt

Utsikt från skyddet mot Rentjärn. Där finns abborre och gädda att fiska. Orrspel brukar förekomma ute på vårisen.

I närheten fanns Bobergskojan med tillhörande stall som revs i samband med att Bobergsvägen anlades i början på 1990-talet. Den går rakt igenom kojplatsen. Den fina kallkällan som var anledningen till varför kojan byggdes på denna plats finns kvar i myren ca 20 meter nedanför vägen.

Lomsjöbäcken

X:y 7122314 : 1554257, vägvisning från skoterleden.

En plats med gamla traditioner för byn. Här låg kvarnar, vattenkraftdriven såg och elektriskt kraftverk. Allt brann up när blixten slog ned 3 juli 1944

Brandresterna efter alla anläggningar 17 år efter branden. Man kan se resterna efter ett vattenhjul och sågplanen till vänster som håller på att växa igen.

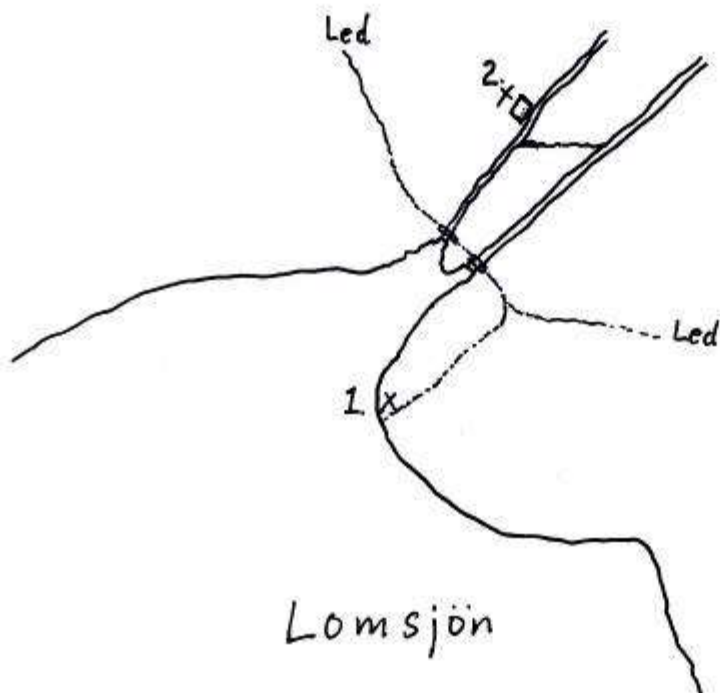
Kraftverksgrunden är rensad. Bänkarna ska flyttas till nya skärmskydd. Finstensatt kanalen till vänster där vattenhjulet som drev generatören gick. Fallhöjden åstadkoms med en vattenränna av trä från dammen som syns högt upp i bilden. Virket i vattenrännan klarade branden och återanvändes som golv i nya såghuset som byggdes inne i byn.

Hyvelmaskinen som står under ett tak vid bysågen inne i byn köptes 1913 och var i drift vid Lomsjöbäckens sågverk till branden. Den renoverades efter branden och installerades i nya såghuset och var i drift till mitten av 1950-talet.

Vi laga skiftet 1893 skapades en samfällad såg- och kvarnplats enligt denna karta. Det var före man grävde ny kanal för flottningsändamål. Denna kanal med tillhörande damm är den första man går över när man ska passera för att nå platsen för kvarnar, såg och kraftverk. Skyddet ligger ute på udden till vänster mot Lomsjön före bäcken intill körvägen som är streckad på kartan.

Skyddet ligger vid 1 och kraftverksgrunden vid 2. Led = skoterleden Åsele – fjällen.

Kraftverksgrunden med stensatt vattenkanal innan den röjdes.

En gammal kvarnsten

Västra Sotforsen

x:y 7124053 : 1554303, vägvisning från skoterleden

Skydd vid den övre Sotforsen

Till höger om skyddet ligger resterna av ett skydd som flottarna använde när de postade vid forsarna i Stamsjöån. Det gick att använda ända in på 1970-talet.

På samma sida av ån vid selet nedanför nedre Sotforsen fanns en ängslada som jag håller på att riva för att flytta tvärs över ån till åsen ovanför forsen. Det var 1963 i juni. När jag flottat över allt virke och dragit det uppför slänten så brann det upp i en skogsbrand veckan efter.

Östra Sotforsen

x:y 7124111 : 1554361, vägvisning från Bräntbergsvägen.

Uppe på åsen vid nedre Sotforsen ligger skyddet med fin utsikt över selet nedanför forsen.

Fint högläge med utsikt över ån nedanför. Bra fiskevatten med grov gädda.

Stamsjön var viktig som flottningsled för allt virke som avverkades i hela landskapet. Här kör min far ut virke ut på ett avlägg i närheten av Sotforsen år 1959

Gamla Bräntbergskojan som brann upp vid skogsbranden 1963

Inne i kojan påsken 1959

Gåstjärn

x:y 7124841 : 1552907, vägvisning från skoterleden.

Ett stort skydd där man kan ligga rakt in. Det byggdes med tanke på att en friluftsgrupp ska kunna övernatta i det. Ligger vid en fiskrik tjärn.

Långådammen

x:y 7128813 : 1551653

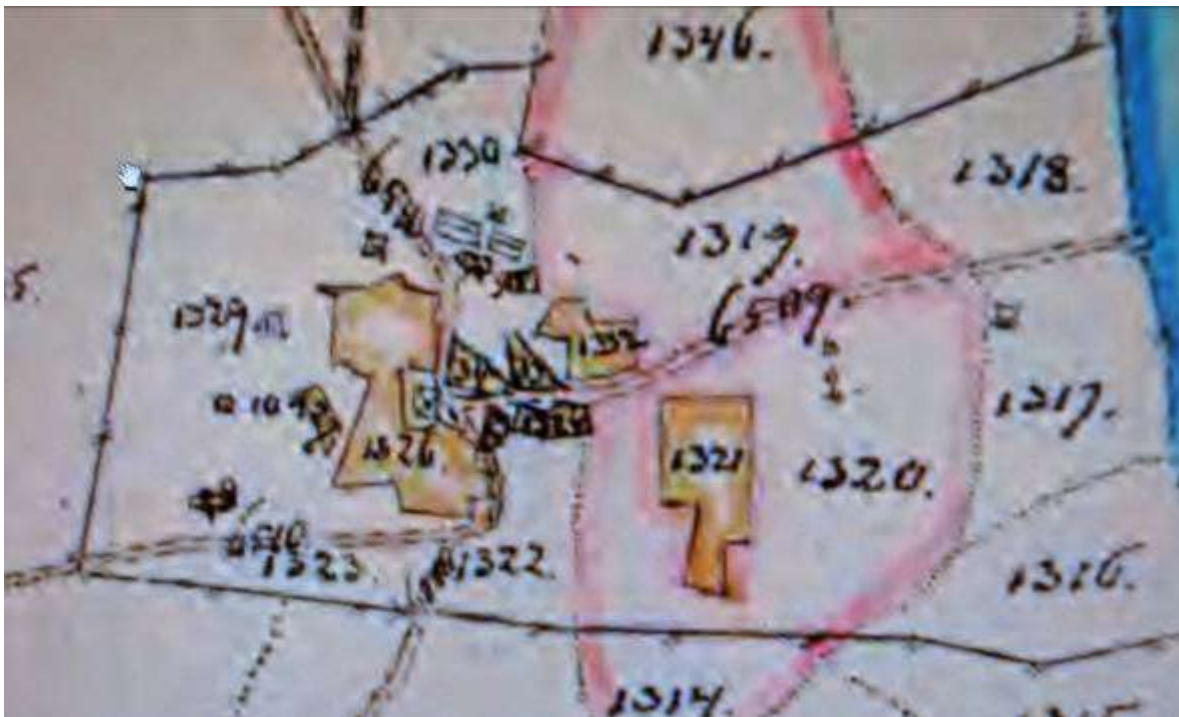
Ligger på östra sidan av Stamsjöån drygt 100 meter från Långådammen

Getvattnet

x:y 7127825 : 1550697, vägvisning från Getvattenvägen

Getvattnet är en bra gäddsjö och skyddet ligger i västra änden av sjön.

Skyddet ligger i anslutning till en gammal fäbodvall vars utseende framgår av kartan från laga skiftet 1893. 1870 etablerade sig Markus Eriksson med hustru och dotter sig som nybyggare vid Getvattnet. Det beskrivs i Lomsjöbygden på sidorna 115-117. Vid laga skiftet gjorde bönder i Lomsjö anspråk på marken.

Inga hus finns kvar efter fäbodriften. De sista brann upp i samband med en skogbrand i mitten av 1950-talet. En markant upphöjning i marken med en grop för en jordkällare syns där huset från nybygget borde ha legat.

Fäbodvallen är gallrad och man ser att marken har varit brukad.

Stora stenrösen vittnar om odlingsmödan som Markus Eriksson och hans familj har lagt ned på denna nybyggargärning. Han dog 1889 vid 69 års ålder. Hustrun Märta Lisa Danieldomter fick födoråd som ersättning från Lomsjö byamän men hon dog 1897 och dottern Märta Markusson fick hjälp av bybor i Varpsjö att flytta stugan i Getvattnet till Varpsjö där hon sedan bodde.

På vallen finns några äldre fiskekojor som bröderna Löfenmark satt upp.

Hemberget

x:y 7120757 : 1554553, vägvisning från vägen på Hemberget

Högt uppe på Hemberget finns detta skydd med strålande utsikt ända mot Doroteafjällen. Ta med varm dryck i termos eftersom det är eldningsförbud vid torrt väder. Det finns inget vatten i närheten för att släcka en eld.

Utsikten är milsvid med byn nedanför skyddet.

Tväråbron

x:y 7122706 : 1556650

Skyddet ligger ca 150 meter nerströms Tväråbron och man sitter inne i skyddet. Det går att köra bil ända fram till skyddet.

Stenudden

x:y 7121718 : 1552091

Skyddet ligger vid Lomsjöns bästa fiskeställe. Där har många liter abborre och gädda fångats. Nytt skydd byggt mars 2018. Glöm inte att ställa in bänkarna.

Tvårs över viken i väster finns en förfallen fiskekoja som Yngve Löfenmark satt upp. Det finns en liten tjärn med en vacker rastplats bakom åsen som användes för fiskodling. Kojan rustades upp våren 2014.

Spisen som fanns togs bort och det finns tre lösa bänkar som kan användas när man eldar vid tjärnen. Ny kamin installerades mars 2018 samt listning av väggar

Saxvattenbäcken

x:y 7120156 : 1553460

Skyddet ligger vid Saxvattenbäckens utlopp i Lomsjön nära bron över bäcken. Det är enkelt att parkera bilen intill skyddet.

Det ligger på lämpligt promenadavstånd från byn och på vårvintern brukar de första sjöfåglarna ligga i isvaken som bildas av bäcken.

Saxvattnet

x:y 7119738 : 1554617

Skyddet ligger vid gamla badplatsen vid Saxvattnet och båt finns att hyra. Ligger på lämpligt promenadavstånd från byn

Nöjda byggare efter uppsättningen oktober 2010

Fårudden

x:y 7122671 : 1552264

Längst ut på Fårudden ligger detta fina skydd som Sven-Bertil och Agneta Nordin byggt. Man sitter inne i skyddet och eldar under en rökhuvs. Udden stängslades av och fåren betade där under sommaren. Längre in på udden fanns en fårlada som numera är riven och uppeldad.

Längst inne i viken norr om Fårudden låg en enfamiljsfäbod som kallades Teresias efter Teresia ,född 1848, som var hustru till Salomon Adamsson. Salomon och Adam Adamssons hemmansdelning beskrivs på sidorna 21 – 22 i boken Lomsjöbygden

Tvärs över viken från Fårudden mot öster ligger en myrodling med två hölador i förhållandevis gott skick. Det är de två sista höladorna av denna typ som finns kvar på byskogen om man undantar Sven-Bertil Nordins fäbodanläggning på kronoparken Simsjölandet.

Vallen är fortfarande öppen och minner om den nyodlingsinsats runt andra världskriget som Göte Romby gjorde. Fårudden syns till höger i bilden.

Klackviken

x:y 7121429 : 1549889

Skyddet låg vackert ute på udde som avgränsar Klackviken i Rissjön. Tidigare låg ett äldre skydd av samma typ som Stenudden men det blåste omkull i en höststorm. Bordet som stod inne i skyddet står nu utanför det nya skyddet.

Bergen Klacken och Sulan ger området en fin vildmarksstämning. Hilde Löfvenmark hade en fiskekoja i närheten av skyddet men den är borta sedan ett antal år.

Fisketurister slarvade med att släcka elden försommaren 2017 med resultat att skyddet brann upp enligt bilden. Det är viktigt att elden släcks med riklig vattenbegjutning. Eventuellt kommer ett nytt skydd att sättas upp.

Cirka 100 meter från skyddet inne i viken finns en lång, fin sandstrand. Skogsvägen före Klacken går cirka 150 meter från sandstranden. Den har dock växt igen en del varför den som inte vill kvistrepa sin bil bör ställa den och gå sista kilometern,

Lämningar efter det gamla skyddet. Rissjön syns tvärs över udden.

Västra Fäbodan

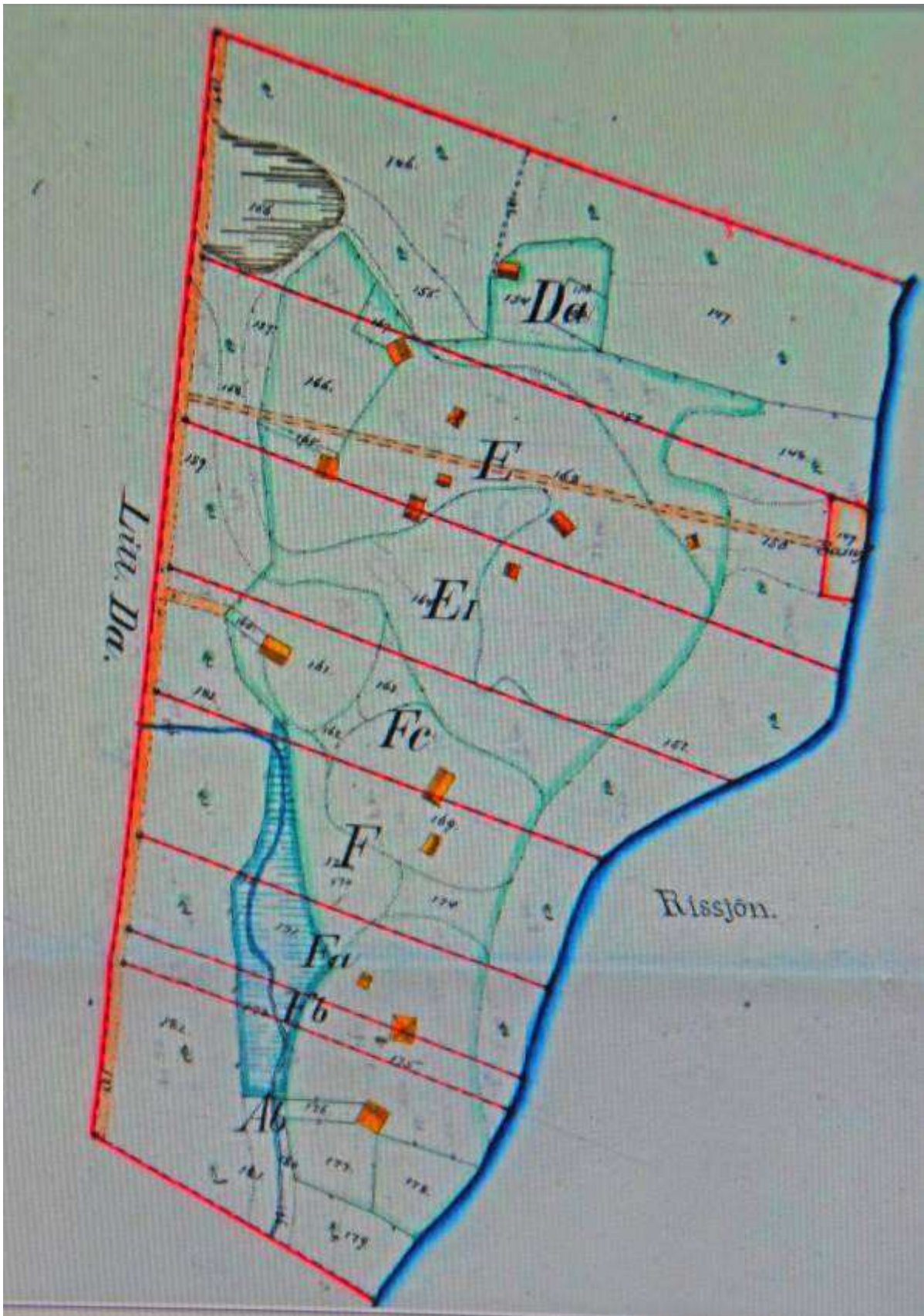
x:y 7119422 : 1550458

Vid Västra Fäboden mitt på Rissjön ligger detta skydd i lä från nordvästvinden men med utsikt över sjön i sydost.

Karta från laga skiftet 1893. Fäboden var samfälld till en början. Skyddet ligger under nummer 3014 på kartan.

Efter några år kom man fram till att det var bättre att skifta även fäbodarna vilket gjordes enligt denna karta från 1898. Som framgår av kartan fanns det många hus på vallen och några finns fortfarande kvar.

Fäbodstuga ägd av Bertil Jakobsson. Granskogen är avverkad varför fäbodvallen har blivit öppnare och påminner mer om hur det en gång sett ut.

Ivar Edenors fäbodstuga numera ägd av familjen Adamsson.

Nils-Olov Salomonsson har byggt en ny stuga på vallen. I bakgrunden till höger syns Bertil Jakobssons fäbodstuga.

En gnistrande vårvinterdag i slutet av mars efter avverkningen på vallen.

Östra Fäbodan

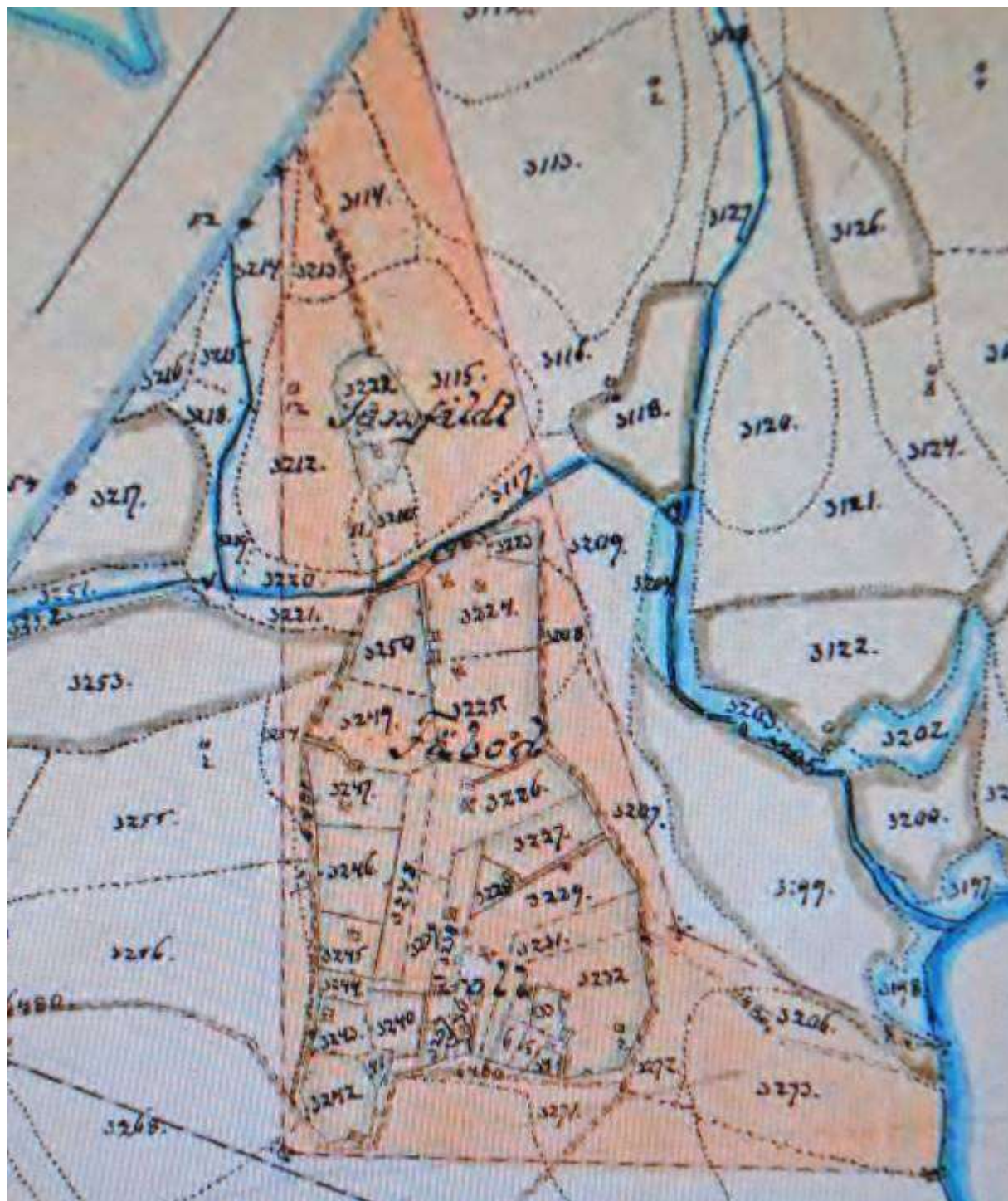
x:y 7116945 : 1549828 , vägvisning från Säljbergsvägen.

Skyddet ligger i nedre delen av fäbodvallen intill bäcken som rinner där.

Snett bakom skyddet ligger resterna av ett timrat hus tillhörande Sven-Bertil Nordins fastighet. Information om fäbodvallen finns inne i skyddet.

Karta från laga skiftet 1893. skyddet ligger till vänster om nummer 3224.

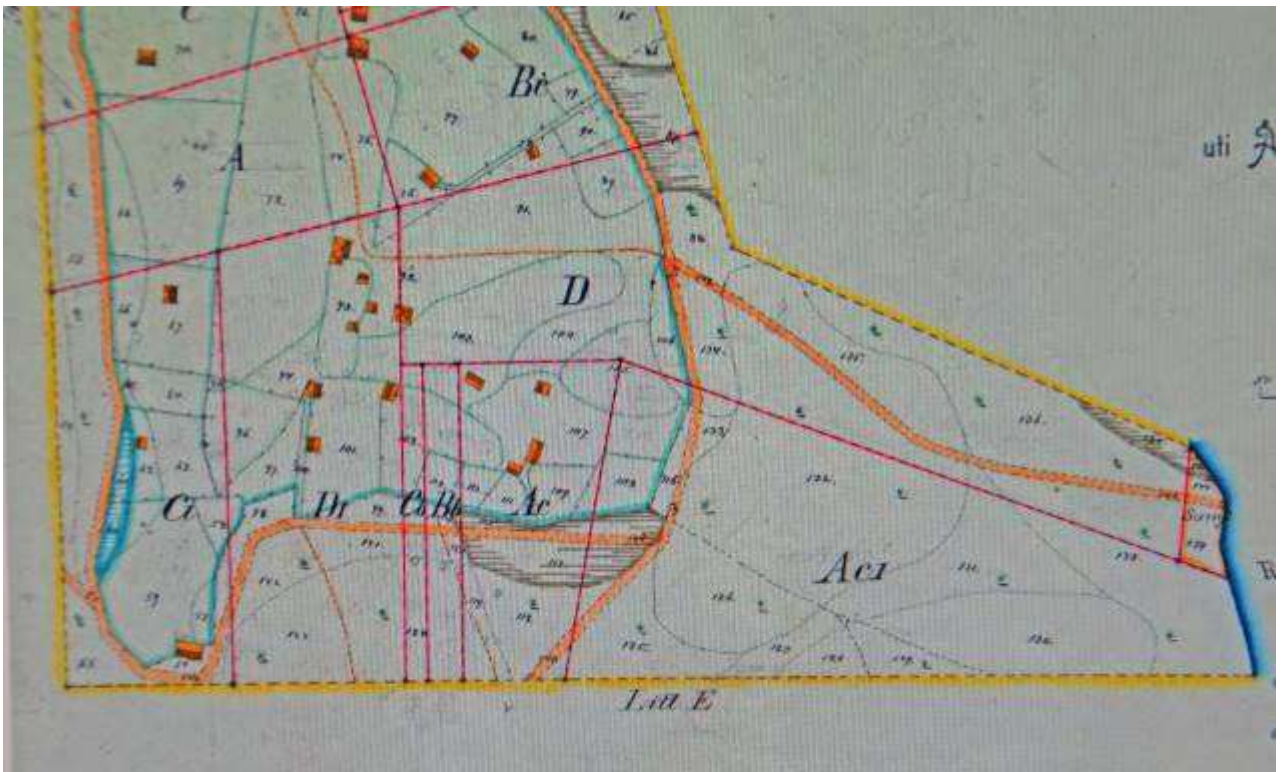

Karta över nedre delen av vallen vid delningen 1898. Resterna av stugan finns på skifte Bh. Skyddet är placerat till vänster om denna timmerruin.

Den nybrutna vägen genom vallen följer mittlinjen som delar vallen fram till skifte A där den viker av något mot söder.

Timmerstommen på skifte Bh. Bilden tagen 1962. Nu återstår endast rester.
Märkning inne i den förfallna timmerstommen **MCS 1834**

Karta för övre delen av vallen vid delningen 1898. På skifte D (SCA) står ett gammalt stall från avverkningen av Fäbodberget vid mitten av 1950-talet. Kojan revs men stallet blev kvar vilket jag köpte i början av 1960-talet. På skifte Ci står resterna av en hölad kvar. På Ac finns kojrester kvar. Stigen från sjön var tydlig långt in på 1960-talet och bör kunna röjas upp igen.

Stallet som användes vid avverkningen av Fäbodberget i mitten av 1950-talet.

Hölada timrad med fyllstock mellan väggstockarna.

Rester av höladan på skifte Ci

En gjutjärnsspis står övergiven på skifte Ci

Resterna efter en enkel huggarkoja på skifte Ac

Holmen vid södra Rissjön

x:y 7119374 : 1551175

Nytt skydd mars 2018 som ersatt det gamla skyddet.

Nära skyddet på holmen finns denna fiskekoja i relativt bra skick.

Grillhus och båthus vid södra Lomsjön

x:y 7120524 : 1553789

Inne i byn på en båthusallmänning ligger ett grill- och båthus för att alla bybor och besökande ska kunna ha tillgång till stranden. Fin sandstrand vid huset.

Brygga finns och båt kan hyras.

Tomtegläntan

X:Y 7120276 : 1552568

På sydvästra sidan av Lomsjön ligger intill vägen ligger en rastplats på en gammal bysamfällighet. Den kallas Tomtegläntan eftersom en tomte med världens högsta tomteluva finns där (528 cm). Rastplatsen består av bord och bänkar.

Karta för båtallmänning från laga skiftet 1893. Stigen till Rissjön och båtshussamfälligheten mitt på Rissjön gick från denna allmänning.

Skärmskydd udden Saxvattnet

X:Y 7119724 : 1553956

Kartbild från laga skiftet 1893

Längst ut på udden i Saxvattnet vid det samfälda myrtaget ligger skärmskyddet med öppningen vänd mot söder. Myrtaget användes av bönderna för att bryta torv som man använde som torvströ i ladugårdarna. Torven tillsammans med gödseln spreds sedan ut på åkrarna och skapade under flera hundra års odlingsmöda det matjordslager på ca 25-30 cm vi har i våra åkrar. Matjorden är en kulturprodukt som våra förfäder skapat under lång tid med hårt arbete och som vi inte ska slarva bort

Holmen i Saxvattnet syns i bakgrunden.

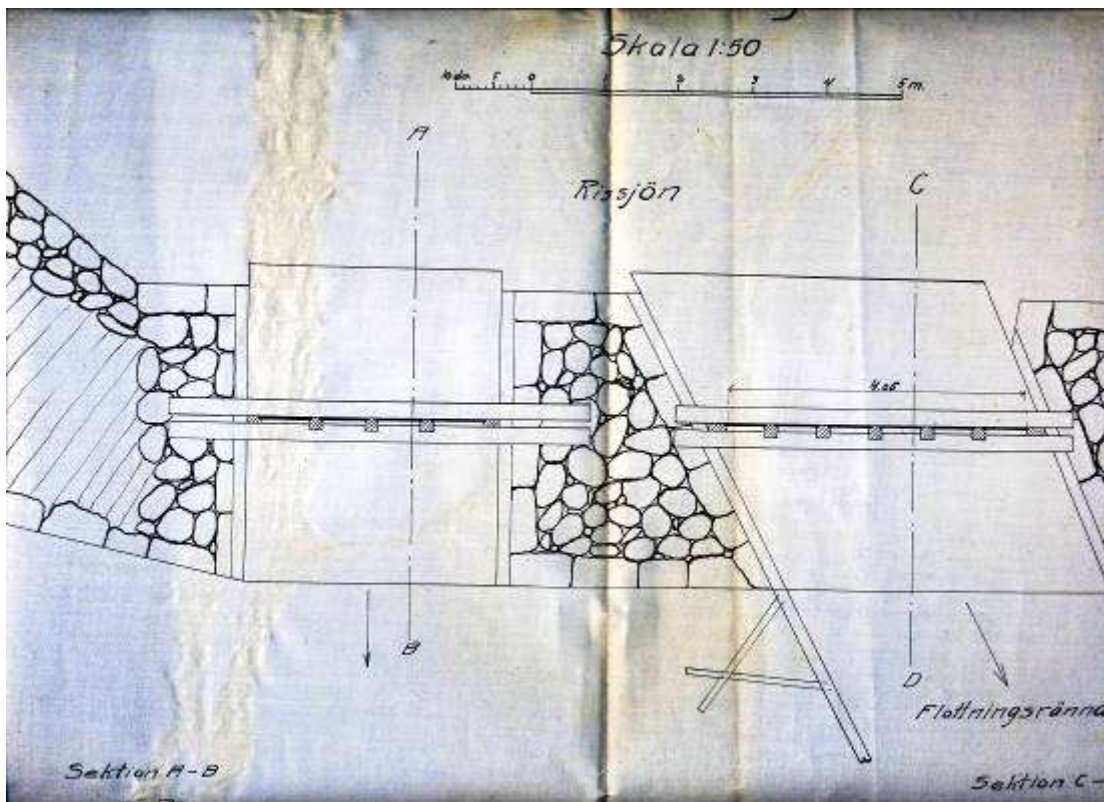
Bergsslutningen tvärs över viken skapar lite vildmarksstämning trots att man är bara några hundra meter från byn.

Skärmskydd Rissjödammen

X:Y 7121874 : 1550788

Karta laga skiftet 1893 över samfälligheten. Dammanläggningen är inte byggd och den raka bäckfåran för flotningen är inte grävd

Ritning av Rissjödammen upprättad 1928. Notera de omfattande stenarbetena. Ny bäckfåra grävdes för flottningsrännan. Virkesflottningen var av avgörande betydelse för att kunna exploatera skogarna i inlandet.

Utdrag ur boken Lomsjöbygden.

”1. Vid syneförrättning 1890 beträffande reglering av Rissjön och Lomsjön med Lomsjöån framkom att det redan fanns en damm i Lomsjöns utlopp och att det borde byggas en i Rissjöns utlopp. Av andra handlingar framgår att dammen i Lomsjöns utlopp utfördes på 1870-talet och i utslag 1875 fastställdes dämmningsrätt m.m. Dammen i Rissjöns utlopp synes ha byggts någon gång på 1890-talet. Av handlingarna från insyning av flottleden i Saxvattnet år 1916 framgår att dammen ifråga byggdes samma år. Av handlingarna framgår även att kanal för sjösänkning (Saxvattnet) och flottning byggts minst 50 år tidigare.

2. Åren 1932 och 1933 var de passerade flottgodsmängderna följande i F3 (m3 inom parentes)

	1932	1933
Lomsjön 1 (Rissjön)	0	278.861 (7.746)
Saxvattnet	37.753 (1.046)	125.753 (3.492)
Lomsjön 2 (Lomsjön med ån)	49.353 (1.371)	483.962 (13.443)

Dammanläggningen med de två utloppen. Brobanorna ska bytas ut och breddas så att en snöskoter kan passera över dessa lika som i Lomsjödammen

Skyddet ligger i direkt anknytning till dammanläggningen. Med möjlighet till passage över dammen kan man komma nära skyddet med snöskoter

Solen lyser in i skyddet från kl. 14.00 – ett eftermiddagsskydd.

Skyddet står på dammvallen med fin utsikt mot bergen Klacken och Sulan.

Platsen för skyddet innan den röjdes.

Skärmskydd Stamsjöån båthussamfällighet

X:Y 7123254 : 1554774

Kartbild från laga skiftet 1893 som visar båthussamfällighet vid Stamsjöån strax norr om Lomsjöbäckens utlopp i Stamsjöån. På den lilla udden (Storstensudden) som sticker ut i ån ligger ett stort flyttblock som skapar vildmarkskänsla över stället.

Man når samfälligheten med snöskoter genom att vika av skoterleden till höger efter passagen av väg 92 och köra ca 600 m i vägdiket tills vägbanken blir för brant. En myr skymtar till vänster genom en skogsremsa och genom en lite skogstrång sträcka på 25-30 meter kommer man ut på myren och kör på den ca 350 m fram till samfälligheten. Det är trångt vid skogspassagen men fullt möjligt att passera även med virkeslass. Vid skärmskyddet är en vändslinga upprädd. Håll till vänster och kör medsols.

Resterna efter båthuset som stod här in på 1980-talet. Bertil Jakobsson som var med och satte upp skyddet berättade om hur han och Åge Nordin brukade tjuvlåna Flottningsföreningens båt för att fiska efter ån upp till Långådammen där de övernattade i Flottningsföreningens koja. 24 gäddor togs en gång på drag efter båten. De trädde upp på en lång stång för fotografering vid hemkomsten.

Som framgår av bilden utgörs samfälligheten av en klipphäll som sluttar ned i vattnet. Skyddet placeras uppe till höger i bild med öppning vänd mot norr.

Flyttblocket på udden mitt emot samfälligheten.

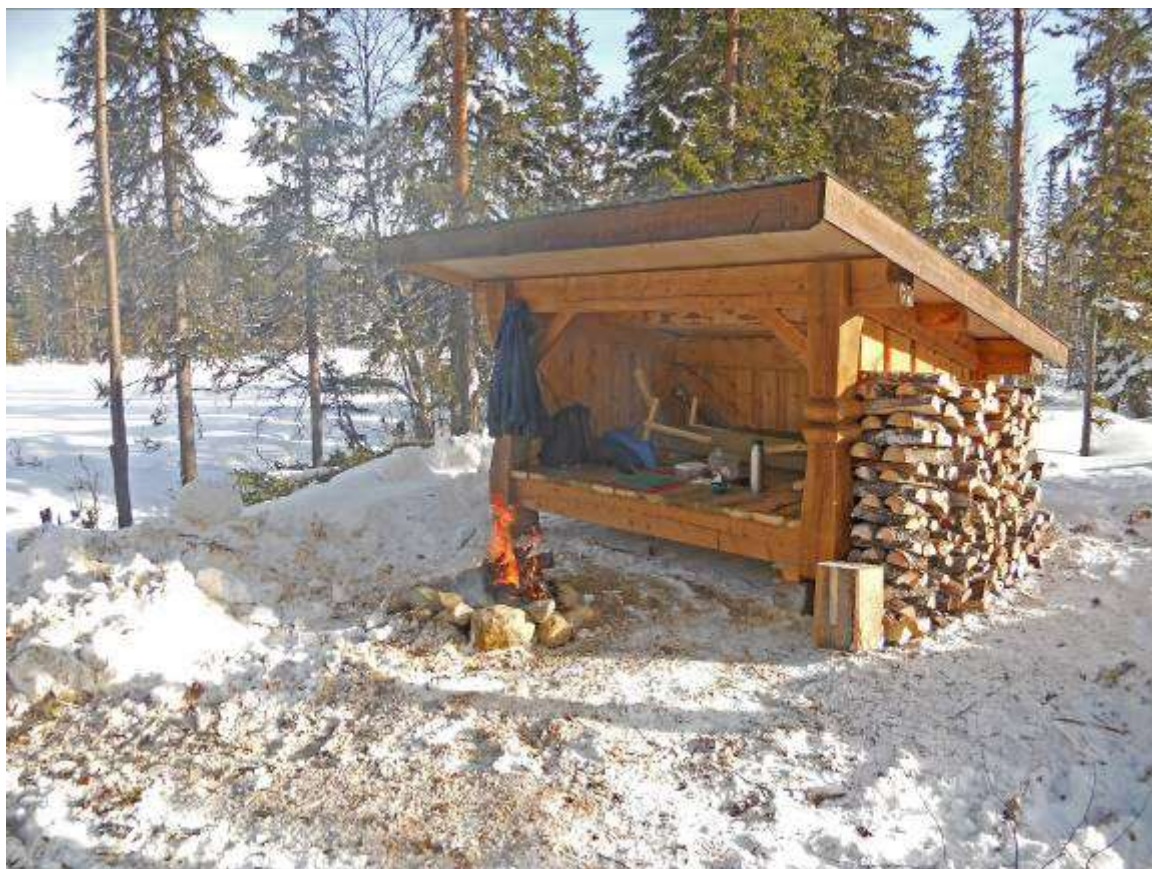
Stamsjöån norrut från udden. Gäddvatten!

Samfälligheten från udden. Båthuset låg till höger och skyddet ligger till vänster uppe på den flata klipphällen.

Platsen för skyddet. Synlig berghäll nere till vänster i bilden.

Träkubben framför skyddet är en huggkubbe och ska inte eldas upp.

Man kommer intill skyddet på rundslingan för snöskoter.

Viken med Storstensudden på andra sidan syns rakt fram. Samfälligheten ligger ca 250 meter från vägparkeringen på väg 92 norr om Lomsjöbäcken.

Skärmskydd vid Llldammbäcken, Lomsjön

Koordinater: X – 7122561, Y – 1551349

Karta upprättad vid laga skiftet 1893. Kartan visar Llldammbäckens (bäcken till vänster) och Varpsjöbäckens (bäcken till höger) utflöde i Lomsjön. Samfälligheten som finns till höger är avsatt som lertag för byns behov vid murning av murstockar, öppna spisar samt lerklining av innerväggar. Skärmskyddet är placerat på en liten ås på avdelning 2793 som sticker ut i sjön längst ned i kartbilden.

Notera hur noggrant man har indelat strandslåttern längs bäckarna. På den tiden togs allt kreatursfoder från strandslätter (raningsslätter) samt myrslätter. Översvänningsmark längs vattendragen kunde skördas varje år eftersom flovattnet gödslade marken. Myrmark som inte svämmades över med exv. översilning kunde endast skördas vartannat eller vart tredje år. Tog man skörd varje år på myrmark utarmades myren och den förstördes för slätter. På grund av detta var bäckslåttern och slåttern längs Stamsjöån mycket värdefull eftersom åkrarna i byn brukades för potatis, hästfoder och odling av korn och havre. Ett uttryck för detta är att Lomsjöbönderna som var först på bygden sträckte ut sina slättermarker uppöver Stamsjöån vilket medför att byns mark går in som en kil mellan Avasjö och Varpsjö byamark.

Den lilla udden vid Lilldammbäcken där skyddet placeras. Glansis i november. Veden som har upparbetats kommer från bäverfällda björkar på udden.

Grundstenarna är placerade kring en grop i marken. Har det varit en lägerplats för stenåldersjägare eller samer i forna tider?

Eldstad med tre plan stenar mot skyddet. Den ska fyllas med sand så att elden kommer högre och stenspräckningen av hettan minskar.

Bertil Jakobsson fikar efter transport av stomme. Det går att köra upp med snöskoter bakom skyddet även om det är lite skogtrångt.

Resultat av första dagens arbete. Stommen är förankrad med spikband runt främre grundstenarna så att det inte slår runt i stormvindar vilket hänt med andra skydd.

Nu återstår takläggningen. Fyra lösa bänkar finns vid skyddet. Byn syns tvärs över sjön vid Hemberget.

Det drog mot kvällen och mörker när sista vindskivan spikades fast.

Skyddet färdigt med nytjärade vindskivor redo att användas av alla besökare. Veden ska staplas under takutskicken på sidorna när den torkat till försommaren.

Båthussamfällighet mitt på Rissjön

Koordinater: X – 7118813, Y – 1551133

Mitt på östra sidan av Rissjön finns denna båthussamfällighet som sattes av vid laga skiftet för att betjäna Östra och Västra Fäbodan. Stigen tvärs över berget till båthussamfälligheten där Tomtegläntan nu finns syns som en dubbelstreckad linje i bilden.

1988. Båthus som Bo Håkansson (med hatt) hade på samfälligheten 1987 – 2012.

Mars 2016 sätter vi upp det nya skyddet på den plats där båthuset tidigare stod. Skogen på samfälligheten är utglesad av stormen Hilde samt tidigare uttag för virke till skärmskydd. Grundstenarna och eldstad förbereddes under hösten.

Efter en dags arbete sitter Bertil Jakobsson och njuter av eftermiddagssolen.

En vecka senare lägger vi taket och vindskivorna tjäras dagen därpå. Skyddet är redo att användas.

Grilltak vid bygdegården i Lomsjö

För skoterträffen vid bygdegården i början av mars byggde vi ett grilltak.